Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 146. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 2-го СЕРПНЯ AUGUST 2, 1955. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 146. VOL. LXII.

КІО ОРГАНІЗУЄ ФОНД НА ЗБІЛЬШЕННЯ ЧИСЛА СВОЇХ ЧЛЕНІВ

Вашингтон. — Конгрес Індустріяльних Організацій ухвалив створення багатомільйонового фонду на те, щоб можна було притягнути до новооб'єднаної Організації АФП і КІО тих членів, які досі ще незорганізовані. Всі окремі спілки, які належать до КІО погодилися на те, щоб кожний член дав одного доляра на цю ціль. З цього фонду користали б аж восени цього року, коли об'єднаються Американська Федерація Праці і Конгрес Індустріяльних Робітників. Повне об'єднання має настати у грудні цього року. Цю ухвалу про організацію фонду на кампанію за приєднування нових членів ратифікувала головна управа КІО, але досі ще зайняла становища в цій справі Американська Федерація Праці. Голова АФП Джордж Міні заявив, що він особисто підтримує змагання КІО до організації цього фонду, але, як стоїть справа досі, окремі спілки, які належать до АФП, не виявляють великого ентузіязму до того, щоб приєднатися до ухвали КІО. Досі ніодна спілка АФП не прийняла рішення, щоб давати по одному долярові від члена на цю ціль. Крім цього існує ще одна перешкода до повного об'єднання АФП і КІО, — а саме те, хто мав би бути організаційним директором об'єднаних спілок. Цей директор мав би бути з кол КІО, але ані Джан В. Ріффе, який досі був організаційним директором КІО, ані виконний віце-голова КІО, — на думку проводу КІО не надаються на це відповідальне становище. Найбільше грошей на цей організаційний фонд дала б спілка Об'єднаних Автомобільних Робітників КІО, яку очолює Волтер П. Рутер, і ця спілка хотіла б, що директором цього нового фонду була відповідальна людина, яка могла б з успіхом використати від 5-ох до 10-ох мільйонів долярів. Об'єднана АФП і КІО матимуть 15 мільйонів членів із усього робітництва ЗДА, яке нараховує коло 64 мільйони членів.

Законопроєкт про будову домів припізнив закінчення праць Конгресу

Вашингтон. — Законопроєкт про будову нових мешканевих домів стримав закінчення праць цієї сесії 84-го Конгресу, який хотів почати ферії вже 30 липня цього року. Окрема комісія, складена з представників Сенату і Палати Репрезентантів має ще узгіднити різниці, які є в двох законопроєктах обох палат Конгресу. Сенат прийняв законопроєкт, щоб впродовж найближчих чотирьох років збудувати 135,000 нових мешканевих одиниць, а Палата Репрезентантів погодилася на те, щоб продовжувати федеральну будівельну програму, але відмовилася прийняти законопроєкт про побудову нових мешканевих домів. Президент Айзенгавер домагався, щоб кожного року впродовж двох років збудувати нових домів в числі по 35,000. Голова республіканської меншости в Палаті Репрезентантів конгресмен Джозеф В. Мартин певний, що палата погодиться на президентів законопроєкт. Коли Конгрес ухвалить будівельну програму, то після того закінчаться праці цієї сесії 84-го Конгресу в понеділок 1 серпня.

Уряд передав стейтам контролю над розподілом вакцини

Вашингтон. — Департамент здоров'я повідомляє, що уряд передає контролю над розподілом вакцини стейтовим урядам здоров'я. Це можна було зробити після того, як Крайова Фундація для боротьби проти поліо має потрібну вакцину д-ра Солка для нащеплення всіх шкільних дітей. Решту цієї вакцини розділять потім стейти на основі числа дітей. Уряди здоров'я розділять отримані запаси вакцини між агенції своїх стейтів, а решту віддадуть до аптек, які зможуть продавати вакцину на рецепти приватних лікарів. В першу чергу мають бути нащеплені діти в віці від 5-ох до 9-х років, які найбільше наражені на занедужання на поліо, а пізніше можна буде щепити дітей у віці, — нижче і вище цього віку, а також вагітних матерів. Вже першу скількість вакцини — 846,000 кубічних сантиметрів або доз, — розділив департамент здоров'я між окремі стейти. Незабаром мають бути звільнені до публічного вжитку 3 мільйони доз вакцини. Товариство Американських Лікарів звернулося до своїх членів, щоб в першу чергу давали рецепти на щеплення вакциною дітей у віці від 5-ох до 9-ох років.

Американські сенатори плянують їхати до СССР

Вашингтон. — Цього літа поважна кількість американських сенаторів хоче відвідати СССР. Демократичний сенатор із Теннессі Естес Кіфовер заявив, що він вже має візу на в'їзд до СССР. Три інші сенатори вже внесли прохання про видання совєтської візи: демократичні сенатори Джан Спаркман і Аллен Дж. Еллендер та республіканський сенатор Вільям А. Пуртел. Сенатори Пуртел, Спаркман і Кіфовер беруть участь в зборах Міжплянетарної Унії в Гелсінкі в Фінляндії, які відбудуться в серпні, і звідтам хотіли б поїхати в подорож по СССР. Також і інші сенатори хотіли б побачити СССР: Генрі С. Дворжак, Карл Е. Мундт, Мілтон Р. Янґ і бувший віце-президент Албен В. Барклі.

В АМЕРИЦІ

● 65,000 мексіканських робітників дістануть постійні виказки, на основі яких зможуть прибувати на фармерську працю до ЗДА, коли тільки їхньої праці будуть потребувати в цій країні.

● Бувший парашутист Адел Ріс, який чотири рази вискакував з літака під час другої світової війни і який є батьком двоїх дітей, після операції в 1954 році став жінкою і дружиною фризієра кіностудії Дж. Е. Кортленда. Адел Ріс спав в одній кімнаті з теперішнім своїм чоловіком, коли ще служив при війську. Священик дав їм шлюб, бо не знав минулого „молодої", яка дістала в Ріно дозвіл на шлюб, не подавши того, що вже була одружена.

● В останніх днях совєтські „колгоспники", які вивчають американське фармерство в стейті Айова, багато не політикували, бо була спека понад 100 ст. температури. Вони раз-у-раз залазили до охолоджуваного автобуса.

● Сенат одноголосно ухвалив покликати до суду нюйоркського адвоката Геррі Сахера за те, що він відмовився відповідати на запит перед сенатською комісією, чи належить до комуністичної партії. Сахер навіть не покликався на П'яту поправку до Конституції, а тільки сказав, що це нижче його гідности на наказ виявляти свої політичні погляди.

● Нюйоркський посадник Роберт Вагнер заперечив вістку, буцімто він при найближчих виборах старатиметься бути кандидатом на сенатора на місце сенатора Герберта Г. Лімана. Як довго Ліман схоче бути сенатором, так довго Вагнер не буде кандидувати на це становище.

Сенатори не погоджуються на те, щоб інформувати СССР про сателіта землі

Вашингтон. — Політики не погоджуються з науковцями, щоб ЗДА поділилися інформаціями про сателіта землі, який плянують збудувати, в цій країні, також із СССР. Сенатор Стайлес Бріджес, голова Сенатського Політичного комітету, гостро виступив проти науковців, які плянують збудувати сателіта коло нашої землі, і відомості про це передати іншим державам, також і науковцям із СССР. також і ін. впливові демократичні політики заявляються проти того, щоб інформації про першу в світі пробу збудувати міжпланетний літак — передавати совєтським науковцям. Ця опозиція проти виявлювання інформацій закордонним державам ще зросла після того, як виявилося, що можливість конструкції сателіта, який впродовж 90 мінут із швидкістю 18,000 миль на годину міг би облетіти нашу землю, основана, на досі ще секретних винаходах, які відомі при будові військових ракет. Політики бояться, щоб Совєти не використали цих інформацій про сателіта землі для будови нових керованих стрілен та ракет. З Москви повідомляють, що визначний міжплянетарний дослідник д-р А. Г. Карпенко заявив, що СССР в засаді готовий співпрацювати із ЗДА в ділянці конструкції міжпростірного сателіта. Д-р Карпенко заявив, що він ще не може сказати, коли СССР зможе сам збудувати сателіта який міг би летіти довкола землі.

ПЛАСТОВА МОЛОДЬ ВІДБУЛА СВОЮ ТРАДИЦІЙНУ ЗУСТРІЧ У ТАБОРІ В ІСТ ЧЕТГЕМ

ПРЕДСТАВНИКИ УНСОЮЗУ І „СВОБОДИ" ГОСТЯМИ НА ЗУСТРІЧІ; ЗАКІНЧЕНО ХЛОП'ЯЧИЙ ТА ЗАПОЧАТКОВАНО ДІВОЧИЙ ТАБОРИ

Іст Четгем, Н. И. — Оточена вінком зелених лісів простора та за останніх два роки подивугідно загосподарована Пластова Оселя біля цієї невеличкої підгірської місцевости була минулої суботи і неділі — можна б сказати — по береги залюднена сотнями пластової молоді та її батьків, з нагоди закінчення хлоп'ячого та започаткування дівочого таборів і традиційної „Пластової Зустрічі". Хлоп'ячий табор, що впродовж чотирьох тижнів липня приміщував і виховував біля 280 осіб, з того 127 пластових юнаків і 180 пластових новаків і новачок та відповідну кількість опікунів і виховників, закінчився формально минулої суботи, а рівночасно започатковано дівочий табор, на який зголосилося 130 юначок і 85 новачок. Зміна таборів ще тільки збільшила численні з кінцем кожного тижня відвідини батьків, що цим разом забирали з табору своїх синів або привезли своїх дочок. У неділю, 31-го липня, відбулася традиційна „Пластова Зустріч", у якій, крім таборовиків і таборовичок, узяло участь ще й кількадесят пластунок та пластунів з-поза табору. На зустрічі був гостем голова Українського Народного Союзу і президент Українського Конгресового Комітету п. Дмитро Галичин та члени Редакції „Свободи" А. Драган, І. Кедрин-Рудницький та Б. Кравців, що є теж головним редактором пластових видань. Зустріч зачалася о год. 10-й рано полевою Службою Божою, яку відправив, виголосивши при цьому відповідну проповідь, Всч. о. Юстин Гірняк, пластовий капелян. Після Богослуження відбулася дефіляда учасників Зустріч, яку відбирала Пластова Старшина і Команда Табору у складі: крайового команданта пластунів інж. Тараса Дурбака, крайової командантки пластунок Ольги Кузьмович, команданта табору юнаків і командант зустрічі пл. сен. Юрія Федоровича, командантки табору юначок пл. сен. Марії Логази. пл. сен. д-ра Ярослава Падоха, адміністратора пластової оселі пл. сен. Івана Скочиляса та інших членів Пластових Старшин і гостей. Дефілядою і Зустріччю проводив бунчужний, ст. пласт. Юрій Ференцевич. Офіціяльна і врочиста частина зустрічі відбулась на „сонячній поляні Вовчої Тропи", справді залитій сонцем поляні табору, на якій повівали на високих маштах зоряний американський і синьо-жовтий українські прапори. Після формальних звітувань, крайовий командант пластунів інж. Дурбак привітав голову УНС та представників „Свободи" й гостей, а п. Галичин виголосив коротку промову, підкреслюючи велике виховне та національне значення Пластової організації. Коротко промовляв теж головний редактор пластових видань п. Б. Кравців, пригадуючи традицію таких зустрічей: духове єднання всіх українських пластунів у світі. Ще короткий перегляд уставлених квадратом пластунів п. Галичином у товаристві членів Пластової Старшини та спущення прапорів під звуки гимну „Гей, пластуни" і формальна зустріч закінчилась, хоч ще довго продовжувалась праця, зв'язана із зміною таборів та виїздом одних і приміщенням других таборовиків.

ЧИСЛЕННІ ГОСТІ НА „СОЮЗІВЦІ" ЕНТУЗІЯСТИЧНО ВІТАЛИ ВИСТУПИ МОЛОДИХ МИСТЦІВ

Союзівка, Кергонксон, Н. И. — Численні гості, що вщерть заповнили всі приміщення Союзівки, вакаційно-відпочинкової оселі Українського Народного Союзу при вступі в гори Кетскил, минулої суботи, 30-го липня, ентузіястично вітали молодих мистців: композитора Ігоря Соневицького, солістку - сопран М. Кокольську-Кобрин та концертову скрипальку Алісію Бучинську, що дали свій спеціяльний концерт у просторому та люксусово влаштованому вестибюлі Гостинниці. Багато з гостей, головно з дальших від Ню Йорку місцевостей, мали нагоду вперше подивляти цей наш надійний мистецький доріст, а ті, що мали нагоду слухати їх виступу в Ню Йорку, могли з таким же подивом ствердити їх мистецький розвиток та вдосконалення. На концерті, крім трьох членів Екзекутиви УНС: пп. Галичина, Слободяна та Германа, були приявні теж головні радні п. Дмитро Шмаґала з Клівленду і п-ні Марія Демидчук з Ню Йорку.

У найближчу середу, 3-го серпня, на Союзівці почнуться формально і фактично вже другі з черги Курси Українознавства, до участи в яких прийнято переважно народжених у цій країні наших юнаків і юначок, та якими керуватимуть у цьому році професори В. Стецюк й І. Близнак.

На найближчу п'ятницю і суботу, крім звичайної вже на Союзівці культурно-розваговоі імпрези в суботу, заангажовано ще окрему оркестру щоб молоді, яка в цьому сезоні спеціяльно численно перебуває або відвідує Союзівку, дати окрему нагоду і можливість для культурної забави і розваги.

● Віце-президент Ніксон погодився передати Чашу Дейвіса тенісовій команді, яка здобуде перемогу на міжнародних змаганнях, що відбудуться 28 серпня 1955 року в Форест Гіллс, Квінс, Н. И.

У ЖЕНЕВІ ПОЧАЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ АМБАСАДОРІВ ЗДА І ЧЕРВОНОГО КИТАЮ

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР „ДУЖЕ РАДИЙ" ІЗ ЗУСТРІЧІ З ЧЕРВОНИМ КИТАЙЦЕМ; НАТЯКАЄ НА МОЖЛИВІСТЬ ВИЗНАННЯ КОМУНО-КИТАЙСЬКОГО РЕЖИМУ; ПРЕДСТАВНИК ЧЕРВОНОГО ПЕЙПІНГУ ПРО „ПРИЯЗНЬ КИТАЙСЬКОГО НАРОДУ" ДО АМЕРИКИ; КОНФЕРЕНЦІЯ ТРИВАТИМЕ „ТАК ДОВГО, ЯК БУДЕ ПОТРІБНО".

Ю. Алексіс Джансон, американський амбасадор до Чехословаччини, представник ЗДА в переговорах з червоним Китаєм

Ванг Пінг-Нан, амбасадор червоного Китаю до Польщі, що репрезентує китайських комуністів у Женеві під час переговорів із ЗДА

Женева. — У понеділок, 1-го серпня, тут мала початися перша безпосередня конференція між амбасадорами З'єдинених Держав Америки і комуністичної китайської „народної республіки", що має на порядку в першу чергу звільнити заарештованих або задержаних в червоному Китаї американських громадян, а в дальшому цілу низку інших проблем, полагодження яких мало б причинитися до „відпруження" на Далекому Сході, як і в міжнародній політиці взагалі. Наради починаються в „приязній атмосфері", яка виявилась уже під час першої зустрічі американського і комуно-китайського амбасадорів на передодні конференції минулої неділі. Американський амбасадор Алексіс Джансон, прилетівши з Вашингтону до Женеви і зустрівши на женевському аеродромі комуно-китайського амбасадора з Варшави Ванг Пінг-нана, який репрезентуватиме червоний Китай на конференції в Женеві, висловив свою „велику радість" з тієї зустрічі, пригадуючи, що він уже зустрічався і розмовляв з амбасадором Ван Пінг-наном у тій же Женеві під час минулорічних переговорів у справі перемир'я в Індо-Китаї. Окреме значення приписується зверненні амбасадора Джансона до Ванг Пін-нана, як до амбасадора „Китайської Народної Республіки", бо ця офіціяльна назва комуністичного Китаю була вжита вперше офіціяльним американським представником. Досі американці, для означення червоного Китаю, вживали тільки назви „комуністичний китайський режим", або „правління китайського континенту", називаючи „Китайською Республікою" національно-китайський уряд на Формозі. У вжитті амбасадором Джансоном формальної назви „Китайська Народна Республіка" дипломати і спостерігачі добачують натяк на можливість визнання тієї „республіки" З'єдиненими Державами Америки. Теж комуно-китайський амбасадор не щадив приязних слів амбасадорові Джансонові та на адресу Америки, стверджуючи „велику приязнь" китайського народу у відношенні до Америки, яку він ще донедавна не називав інакше, як „імперіялістичним агресором" та подібними епітетами. Опісля Ванг Пінг-нан відбув пресову конференцію, під час якої ствердив, що хоч справа звільнення затриманих в Китаї американців є першою на порядку конференції, проте він уважає її тільки за другорядну, яку можна полагодити швидко і без труду. Він не скривав свого заміру видвигнути на тій конференції весь комплекс інших політичних та господарських проблем Далекого Сходу. Амбасадор Джансон зі свого боку відмовився вияснити будь-які подробиці із свого становища та своїх плянів на тій конференції, відкликаючись тільки до попередньої заяви державного секретаря Доллеса в тій справі. Він теж не відповів на запит, як довго має тривати та конференція, стверджуючи тільки загально, що так довго, як довго буде потрібно. В загальному висловлюється багато оптимізму щодо можливостей висліду тієї конференції, вважаючи, що вона може дати рішальний вклад у загальний курс теперішньої міжнародної політики, скерованої, на відпруження між вільним світом та комуністичними диктатурами. Амбасадор Джансон приїхав до Женеви в товаристві Ралфа Клофа, діючого директора китайських справ у Державному Департаменті, та народженому в Китаї полковника Роберта Б. Еквала, що був перекладачем на минулорічній далеко-східній конференції в Женеві.

Державний Департамент за поширенням культурних, наукових і суспільних зв'язків з Совєтами

Вашингтон. — Державний департамент ЗДА опрацьовує пляни поширення і поглиблення культурних, наукових і суспільних зв'язків між ЗДА і Совєтським Союзом і його сателітами, головно з допомогою особистих зв'язків й обміну неполітичними інформаціями. Почнуть здійснювати цей плян щойно пізною осінню після конференції міністрів закордонних справ, що відбудеться в жовтні ц. р. У випрацюванні такого пляну і в його якнайуспішнішій реалізації зацікавлений, як інформують, сам президент Айзенгавер. В згаданій справі, зокрема для полегшення культурних зв'язків між ЗДА і Совєтським Союзом, зробив деякі заходи державний департамент ще перед женевською конференцією. До державного департаменту вплинуло у зв'язку з цим багато проєктів, м. ін. здебільша щодо взаємних відвідин музиків, оркестр, театральних груп, науковців та ін. Один з американських громадян запропонував навіть, щоб вислати до СССР окрему місію, яка б вчила там, як робити мармеляду (джем) з малин, мовляв, що це напевно вплине на відпруження в „холодній війні". Розробленням пляну поширення вищезгаданих зв'язків займається східньо-європейський відділ державного департаменту, але тому, що завдання прийняло широкі розміри, треба було притягнути до праці теж більшу скількість спеціяльних співробітників. У зв'язку з цим задумують навіть цілком формально створити при державному департаменті секцію з окремою назвою на зразок совєтського „ВОКС-у — „всесоюзного товариства для культурних зв'язків".

Американські фармери збунтувалися проти показування їм „Патьомкінських" колгоспів

Краснодар. — Прибувши на Кубань, делеґація американських фармерів збунтувалася проти накиненого їм совєтськими урядовими чинниками і дуже точно додержуваного пляну відвідування колгоспів і сільсько-господарських установ і проти забирання їм третини часу непотрібними церемоніями і їдженнями. Після одного з „обильних" снідань американські делеґати відмовилися оглядати приготований на їх прийняття виноградський колгосп і поставили вимогу оглядати свобідно те, що вони хочуть. Після довгої дискусії і телефонів на всі сторони совєтські провідники дозволили делеґації визначити самій для себе туру і вибрати колгоспи, що їх вони хотіли б оглянути. Зараз після того три члени делеґації погодилося оглянути запропонований їм совєтами виноградник, а решта з представниками американських газет поїхали оглядати околицю і найближчі колгоспи. У відвідуваних колгоспах вітали американців збентежені керівники вже без звичайних, підготованих заздалегідь, — промов і китиць цвітів. В цих відвіданих несподівано колгоспах американці мали можливість побачити реальний стан речей і наслідки посухи неврожай тощо.

„Дайте нам зброю — ми переможемо росіян"

Ню Йорк, Н. И. — Натуралізований канадієць Мартин Голлі дістав дозвіл поїхати до країни свого народження і три тижні перебув на фармі коло Братислави на Словаччині. Він розповідав про Словаччину в Мадярській Баптистській Церкві в Ню Йорку. Під час свого побуту він бачив, що чеський комуністичний уряд арештував фармерів за те, що не зареєстрували свою рогату худобу, або що не виконали призначених праць. Один фармер не зареєстрував теляти, і дістав за те 40 днів примусової праці в тюрмі, куди має зголоситися восени — після закінчення польових робіт. Селяни запитували Голлі, коли вже „ЗДА визволять їх". Інші селяни казали: „Дайте нам тільки зброї, і ми не потребуватимемо крови американських вояків, і самі переможемо росіян". Та селяни потрохи починають вірити, що важко жити в ЗДА і Канаді, і не хотіли вірити Мартинові Голлі, що він має новий, з 1955 року тип авта.

● В Бріксгемі, Англія, окрузі Девоншайр, відбулась церемонія, яка започаткувала будову корабля, що має бути копією „Мейфлаверу" з 1620 року, що привіз до Америки перших „паломників". Будова цього корабля коштуватиме $280,000, що їх збирають в Англії з добровільних датків. Тому, що не залишилось жадних плянів „Мейфлавера" його будуватимуть за 5-стоповою моделлю, яку сконструював американець д-р Вейкер, що від молодих літ студіював історію приїзду цих перших „іміґрантів". Передбачається, що новий „Мейфлавер" плистиме до Америки також коло двох місяців.

Не давши офіційної відповіді, заявляють приватно, що не хочуть совєтських МІҐ-ів

Беоґрад. — Деякі офіційні юґославські особи, між ними й один генерал, заявили в приватних розмовах з американцями, що Юґославія не має ніякого бажання одержувати совєтські МІҐ-и, чи будувати їх у себе. Все ж таки, юґославський уряд не дав ще досі офіційної відповіді на попередження американського амбасадора Джемса В. Рідлеберґа, що З'єдинені Держави не погодяться ніколи на те, щоб Юґославія чи то одержувала совєтські МІҐ-и чи їх продукувала в себе. Юґославський уряд вже кілька разів досі звертався до американського уряду за дозволом будувати на своїй території турбомоторові літаки за американськими, британськими чи французькими плянами. Такого дозволу ЗДА не могли дати з різних оглядів і тому теж не можуть погодитися на те, щоб Юґославія будувала турбомоторові літаки за совєтськими зразками. Бажання Юґославії в цьому напрямі висловив м. ін. теж й один із заступників Тіта ген. Юкмановіч-Темпо, керівник юґославського господарства, в розмові з директором американської адміністрації закордонних операцій Джемсом С. Кілленом, запитуючи його, як прийняла б Америка справу продукції совєтських МІҐ-ів на юґославській території.

В СВІТІ

● Климентій Ворошилов, як „президент" Верховного Совєту, скликав цю совєтську пародію парляменту на „надзвичайну сесію" на 4 серпня ц. р., щоб вислухати звідомлення Булґаніна про Женевську конференцію. Американська преса звертає увагу, що це вперше совєтський „прем'єр" хоче „звітувати" перед совєтським „парляментом": Сталін, мовляв, не бавився в таке після Ялти й Потсдаму.

● У комуністичному Китаї далі проводиться „чистку", яка потверджує заяви китайських націоналістів про рух спротиву в Китаї проти теперішнього режиму. Серед недавно розстріляних „контрреволюціонерів" був також директор поліції в Шанґгаї. Комуно-китайський міністер публічної безпеки заявив, що директор поліції в Шанґгаї не тільки потурав контрреволюціонерам, але й затруднював їх у поліційних рядах.

● Дюк Кенту, кузен королеви Єлисавети II., який має тепер 19 років і стоїть на 7-му місці серед кандидатів-наслідників британського престолу, дістав у Королівській Військовій Академії ступінь другого лейтенанта і маршував в параді Академії перед королевою на чолі своєї сотні. Він недавно видужав після ушкоджень, що їх дістав у своєму вже третьому автомобільному випадку.

● В Японії парлямент, усупереч завзятій опозиції соціялістів, рішив вибрати 50-членну „раду для перевірки конституції", прийнятої 3 травня 1947 під час американської окупації країни. Прем'єр Гатояма не приховував, що особливо треба змінити „анахронічну" постанову конституції, яка забороняє всяку японську армію.

● В Італії комуністи все ще опановують робітничі організації, здобувши в минулотижневих виборах на 437,118 голосуючих робітників — 54% голосів. За некомуністичні юнії голосувало 48% робітників. Все ж, впродовж останнього року комуністи втратили коло 14% робітників, які раніше голосували за ними. Відплив з комуністичних робітничих рядів продовжується.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПАМ'ЯТЬ І ПАМ'ЯТНИКИ

Проблема утривалення пам'яти по померлих наших діячах і взагалі по видатних постатях нашого народу належить чи не до улюбленої нашої громадської активности, і забирає багато днів наших турбот і святкувань у році. Це без сумніву похвальне діло, бо нарід, що шанує своїх героїв, шанує сам себе, промощує собі шлях до кращого майбутнього. Але в цьому ми не завжди відповідно поступаємо, і в результаті виходить таке, що в нас відносно мало загально признаних, натомість багато оспорюваних героїв.

Інтересну науку для нашого поступування дають приклади з Конгресу у Вашингтоні з останніх днів. Трапилось, що передминулої п'ятниці Сенат розглядав пропозицію про здвигнення на федеральній землі в столиці пам'ятників покійному демократичному президентові Френклінові Д. Рузвелтові та покійному „Містерові Республіканцеві", сенаторові Робертові А. Тефтові. Очевидно, що на це відразу відгукнулась „публічна опінія" і — як же не диво! — поставилась проти того пляну. Мотиви такого виступу з'ясував дуже вимовно „Н. И. Таймс" у виданні з 25 липня, рішуче застерігаючись, що опозиція проти пам'ятників цим двом заслуженим діячам аж ніяк не означає применшування чи недоцінювання їхніх заслуг для країни. Навпаки, їм обом признається величезні заслуги, а опозиція проти будови їм пам'ятників уже тепер подиктована саме бажанням цих заслуг не применшувати. Бо „вони будуть великі щойно тоді, як перетривають наші бурхливі часи і як спонукають наступну ґенерацію, щоб вона збудувала їм пам'ятники".

Це — одна причина. Друга причина не менш переконлива. Наша країна і наша нація має багато діячів, багато законодавців і державних мужів, які вибиваються понад пересічний рівень. Якщо кожному з них будувати пам'ятник, то національний Пантеон в короткому часі буде до тієї міри „перелюднений", що в ньому буде дуже важко визнатись і зорієнтуватись. Тому газета пропонує своєрідну „мораторію" на героїв і пам'ятники для них на протяг, наприклад, 25 років часу. Якщо один чи другий діяч зуміє забезпечити собі в народі пам'ять і признання бодай на чверть сторіччя після своєї смерти, тоді, очевидно, він уже заслуговуватиме на пам'ятник.

У нас було б досить рисковно пропонувати таке саме, або щось подібне, бо зараз таку особу готові всіляко підозрівати, і то збоку усіх партій та за всіх героїв. За всіх мертвих і живих. У нас бо є не тільки мертві герої, але й живі, щонайменше у нас помітні такі „геройчні" тенденції. Одні пробують самі робити з себе героїв, розповідаючи спантеличеній публіці про свої „монументальні діла", з інших, скромніших чи менш сміливих, роблять героїв їхні партійні чи особисті прибічники, і тому роїться у нас від, головно, живих героїв так, що про тих, які вмерли 25 чи більше років тому, ми не маємо часу пам'ятати, а про тих справжніх героїв, що свій героїзм доказали власною кров'ю і смертю в боротьбі з ворогом, ми ще згадуємо трафаретною „академією" в роковини їхньої смерти, і опісля спокійно про них забуваємо.

Цікаво, якби й ми так пішли за американським прикладом та встановили бодай 25-літню мораторію для наших героїв, бодай тих, що ще живуть? А тим часом, згадуючи та вшановуючи справжніх героїв, пам'ять про яких уже перетривала „бурхливі часи", намагались знайти між собою та брати собі приклад із мужних і сміливих громадян, які за свого життя мають найбільшу вартість. Таке поняття „сміливого мужа" недавно дуже пластично з'ясував бувший голова об'єднаних шефів штабів, ген. Омар Бредлі. Він твердить:

„Сміливість — це відвага в акції. Це прикмета, яка вможливлює людині зустріти рішучо і цілево кожний виклик, чи це буде безпосередня фізична загроза, чи оборона морального принципу, чи, нарешті, піонерське зусилля в новій ділянці проґресу. В кожному випадку смілива людина чесно і з переконанням ставить на карту все: рискує своїм життям у відкритій битві, або забарикадовується за своїм столом, зустрічаючи напади своїх критиків. Цілком свідома небезпек, така людина здійснює плян акції без уваги на наслідки для себе самої. Вона йде вперед, хоч менш сміливі вагаються або завертають через сумніви чи з боязні за свою власну шкіру. Героїзм — це ж не сміливість. Направду смілива людина є тиха, спокійна і самоопанована. Вона не є нахабна. Вона контролює свої почування і калькулює вислід найбільш драстичних потягнень. Сміливість бо, це — відвага в акції. Вона дає в результаті діла, які відрізняють героя від боягуза".

Це просте, вояцьке окреслення великої чесноти. З ним варто познайомитись, бо воно могло б допомогти розв'язати складну проблему героїв, зокрема живих.

ЛЕҐАЛЬНІСТЬ ТА ЕТИЧНІСТЬ

Президент Айзенгавер перевів дуже докладну лінію поміж двома поняттями, названими в заголовку цієї статті. Він зробив це спершу, не маючи, мабуть, ще на увазі ніякого конкретного прикладу, під час своєї виборчої кампанії восени 1952 року. Вияснюючи своє становище до проблеми державного службовецького апарату, Д. Д. Айзенгавер заявив тоді, що „службовець у публічній службі зобов'язаний супроти уряду й народу бути без гріха, як з погляду закону, так і з погляду етики". Цю свою власну цитату він навів на останній пресовій конференції в середу 27 липня ц. р. вже в конкретній справі секретаря летунства Гаролда Толботта. На наполегливі запити журналістів, які відчувають актуальність „справи Толботта", як внутрішньо-політичну сенсацію, президент відповів пригадкою принципу: „Я не думаю, щоб хтонебудь міг зберігати публічний уряд тільки тому, що не винен в будь-якій нелеґальній роботі. А в цьому випадку, очевидно, не було закиду щодо нелеґальности". Відмовившись відповісти конкретно, який його погляд на „спрату Толботта", президент заявив, що він перестудіює докладно всі акти цієї справи, поки видасть свій присуд. Очевидно, цей присуд виходитиме з засновку не тільки леґальности чи нелеґальности дій секретаря летунства, але й із засновку етичности тих дій. Президент не квапиться з киданням анатеми на Гаролда Е. Толботта. Він підкреслив великі заслуги цього діяча для летунства (воно зросло за два роки з 98 до 122 „крил"), він не відпекався теж, що його в'яжуть з Толботтом нитки персональної приязни. Проте (чи власне тому) президент — як повідомляли часописи — був „сердитий", коли, зараз після свого повороту з Женеви, напоровся в Америці на історію секретаря летунства, отже одної з найвище поставлених осіб в державно-адміністраційній машині. Можна собі легко уявити, що гнів президента звертався не так проти тих „політишенів" демократичної партії, які „кинулись" на Толботта, як на предмет, що його можна буде знаменито використати у виборчій кампанії в майбутньому році, як проти самого секретаря летунства, що дав притоку до всього цього неприємного шуму.

З оголошених на сторінках газет щоденних новинок відомо вже, що проти секретаря летунства Толботта піднесено закид, начебто він використовував своє службове становище для приспорювання замовлень тій фірмі, в якій сам є співвласником. Толботт, дізнавшись про цей закид, сам негайно зажадав публічного слідства. Таким чином постійна Сенатська Слідча Підкомісія почала переслухування, що виявили власне ті подробиці, які викликали в самого президента З'єдинених Держав сумнів: чи все тут в порядку з етичністю поведінки високого державного урядовця. Зрештою, справа не така проста. Фактом є, що Г. Е. Толботт, діставши пропозицію стати секретарем летунства, продав свої уділи в автомобільній фірмі Крайслера, вартости $700,000, і зрікся становища директора тієї фірми та всіх інших своїх бизнесових зв'язків, з вийнятком зв'язку з однією, розмірно невеличкою інженерсько-провірчою фірмою Муллiґена в Ню Йорку, де був співвласником. Поки він прийняв становище секретаря летунства, він виразно заявив в 1953 році сенатській комісії про своє співвласництво в отій фірмі, але додав тоді, що, на підставі умови з співвласником Павльом Мулліґеном, фірма не діставатиме ніяких зв'язаних з державною обороною замовлень, поки він буде членом уряду. Але тепер, коли цю справу почала розглядати сенатська підкомісія, вона викрила відписи численних листів, висланих на фірмових блянкетах з написом „Секретар Летунства", в яких Г. Е. Толботт тепло поручав фірму Мулліґена. Толботт твердив і твердить, що не робив нічого нелеґального чи „невідповідного". Проте, в ході слідства він признав, що допустився „помилки", користавши з офіційних блянкетів у своєму листуванні, в якому згадувано фірму Мулліґена, і що взагалі колинебудь про неї згадував. Він не приховував, що від часу, коли став секретарем летунства, дістав від цієї фірми коло $130,000, але це, мовляв, не була ніяка винагорода за його заслуги для фірми в останніх двох роках, а постійна платня у фірмі, що становить коло $50,000 річно, — яку власне він хотів зберегти, дістаючи, як платню на своїй державній посаді „тільки" $18,000 річно. „Я, — сказав він, — хотів залишитись у фірмі власне з уваги на платню від неї, якої я, я чув це, потребував".

Толботт, побачивши, яка знялася буря, заявив готовість продати всі свої уділи з фірми Мулліґена, і то без уваги на вислід слідства. Однак, здається, це його рішення прийшло запізно. Суть справи не тільки в проблемі „леґалізм-етичність", а в проблемі — використовування всіх засобів, етичних чи неетичних, які допомогли б у виборчій кампанії. 67-річний енерґійний і роботящий бизнесмен — організатор Г. Е. Толботт належить до тих одиниць, що від першої хвилини урядування в Пентаґоні є „сіллю в оці" партійних опонентів теперішнього уряду Айзенгавера. Їх постійним закидом є буцімто перевантаження найвищого службовецького апарату бизнесменами, які використовують своє становище в особистих інтересах. „Справа Толботта" — це чудовий дарунок противникам республіканського уряду. Карикатурист „Н. И. Ворлд Телеґрам енд Сан" схопив це в дуже прозорий спосіб: як чоловік з ослячою головою (символ демократичної партії у противенстві до слона — символу республіканців) із злорадісною усмішкою підкрадається до мотиля, на якому написано „Толботт", щоб зловити його в свою сітку. Толботт, пишуть, приспорив собі теж чимало особистих ворогів своїм вибуховим гнівним темпераментом: він бувало кидав свої окуляри на землю і топтав їх ногами.

Однак виборчий засіб — це річ минаюча. Неминаючим, тривким, непорушним залишиться принцип, що його сформулював Д. Д. Айзенгавер: державний службовець повинен триматися в своїй праці не тільки букви писаного закону, але й неписаного духа етики, яка не цікавиться сумою, що її хтось дістав „леґально" чи „нелеґально", але цікавиться тим, чи лицює, чи не лицює взагалі думати про гроші поза службовою винагородою.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРОТИТЕРОР

На північному клаптику африканського континенту, який заливає тепер немало сала за шкуру французам, політичне положення міряється звишкою... мешкань. А саме до міста Танжеру, що знаходиться в інтернаціональній зоні, напливає чимраз більше заможних французів та мароккканців, зокрема з Касабляики й Рабату, де чути вибухи бомб та постріли рушниць. Цим разом тими, які загрожують ладові та порядкові в Марокко, є не марокканські націоналісти, а радикальні французькі групи, згуртовані в „антитерористичних" з'єднаннях.

Положенням в Марокко займається живо европейська, а зокрема еспанська преса. І так довідуємося, що французькі антитерористи виступають зорганізовано, об'єднані в т. зв. „Presence Française" на чолі якої стоїть д-р Косс. Ця організація об'єднує фактично всіх французів, які відкидають кожне порозуміння з мароканцями і жадають політики сили, щоб, як вони кажуть, запевнити панування французів у цій країні. До цієї організації належать не тільки бувші вояки, але й сільсько-господарські організації та союзи французьких колоністів в Марокко, які фінансують терористів. Як сповіщає еспанська преса, велика більшість французьких газет в Марокко та високі адміністраційні службовці стоять під впливом цієї організації. Терор сягає так далеко, що багато французів, які були за порозуміння з марокканцями, щоб рятувати своє життя, мусіли тікати до Танжеру. Також визначні мужі, які симпатизують чи співпрацюють з французькими „антитерористами", з огляду на загострення положення повтікали до цього міста.

Тим часом Марокко, а зокрема місто Касаблянка, в якому резидент Грандваль проголосив стан облоги, стало тереном малої війни. Кожного дня падають людські жертви, йдуть з димом магазини та крамниці, гуркочуть вибухи бомб та тарахкотять скоростріли. Енерґійний Грандваль, коли був присутній на похороні сімох европейців, які впали жертвою заворушень, особисто переконався, що ситуація надто поважна. Бо, коли він входив до церкви, французькі ветерани заступили йому дорогу і резидент мусів вжити сили, щоб ввійти всередину. А після виходу посипалися на його адресу вигуки: „Смерть Грандвалеві!" З цього приводу заявив він представникові паризької преси таке: „Мою неприявність на похороні населення зрозуміло б як трусливість. В кожному разі я не думав, що пристрасті розгоряться аж до таких розмірів. Але я думав, що краще хай мене образять, як раз на завжди мав би на мені тяжіти закид, що в похороні французів, що впали жертвою атентату, я не брав участи. Поліція трималася так, ніби була в змові з напасниками. Тому не лишалося нічого іншого, як запровадити стан облоги і віддати в цей спосіб поліцію під військову контролю".

У своїх намаганнях знайти в Марокко шлях до порозуміння автохтонного населення з французькими колоністами Грандваль натрапляє крім інших, ще й на таку перешкоду, якою є паша з Марракешу, Ель Ґляйі. Це — той паша, який два роки тому, в порозумінні з тодішнім французьким генеральним резидентом Ґюйомом, викликав був тут в Рабаті і проголосив Бен Арафа султаном Марокко. Ель Ґляйі заявив, що кожну спробу Грандвала змусити Бен Арафу зректися трону та покликати на його місце реґенційну раду, вважатиме за причину „війни". Він старається різними способами впливати на старого султана, щоб він залишився на троні. Але Бен Арафа бачить, що паша з Марракешу чимраз більше тратить на силі та значенні, і не було б для світу ніякою несподіванкою, якби між втікачами в Танжері, одного дня опинився і старий султан.

Треба додати, що вплив паші Ель Ґляйі в горах Атлясу та серед бербейців, які осуджують його катастрофальну політику, значно змалів. Але він та його нечисленні прихильники, в спілці з „Presence Française", становлять не малу перешкоду на шляху, який вибрав Грандваль і відносно якого він заявив представникам преси: „Я буду, не зважаючи ні на що, провадити мою місію в Марокко до кінця".

А в міжчасі на клаптику північного африканського континенту вибухають бомби, лунають постріли і гинуть люди.

Нестор

БІЛОРУСЬКІ ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ

Як подає „Радянська Україна, у Києві відбулося засідання Президії Спілки Письменників України, на якому, з доручення Президії Верховного Совету Білоруси, вручено групі українських письменників — Павлові Тичині, Максимові Рильському, Андрієві Малишкові, Терентієві Масенкові та Василеві Козаченкові — почесні грамоти „за діяльну участь у перекладанні на українську мову кращих творів білоруської літератури". Отак Москва дозволяє, без свого безпосереднього втручання урядам „національних республік" на міжнародні зв'язки і видачу почесних грамот. А московським диктаторам закидають, що вони позбавили „народи СССР" їхньої суверенности.

Лев Шанковський

ВУЛИЦЯ ІМ. ПОЛК. МЕДВЕДЕВА...

(Слідами недавнього, а так вже призабутого минулого)

(4)

У своїй книзі Медведєв виправдується перед читачами за укладення договору з „українськими націоналістами". „Він (тобто от. Бульба), пише Медведєв, полегшив нам роботу... Ми могли тепер діяти серед населення... Ми могли вести роз'яснювальну роботу і серед самих бульбівців (ст. 89).

Для нас немає найменшого сумніву, що „невтралітет" тривав також у 1943 році, зокрема, щонайменше, до кінця місяця березня. У першому кварталі 1943 року загін Медведєва перебував у с. Рудня Бобровська (ст. 122), що лежало на території, контрольованій УПА от. Боровця-Бульби. Після перемоги під Сталінградом Медведєв рішив поширити свої „бази" на Волині, і почав пробувати проникнути своїми відділами за р. Случ і Горинь, де в Погоринських лісах сиділа „бандерівська" УПА. У підпільному виданні „Вісті з фронту УПА,', що його видавав „Політичний відділ УПА" (ч. 1 за 1943 рік) читаємо (ст. 2) такі комунікати: „З 6 на 7 березня ц. р. вночі, в околицях с. Богуші, зроблено засідку на большевицьких парашутистів. 65 повстанців розбили дощенту в такій самій кількості большевицький відділ. Це була частина Медведєва. З зізнань полонених большевиків, по ворожій стороні були 16 вбитих і 8 ранених. Наші втрати були — 2 вбитих і 4 ранених. Від большевиків здобуто певну кількість зброї та воєнного матеріялу". І далі: „8 березня ц. р. відділ УПА на постою в Богушах заскочили большевики. Дано рішучий опір і в бойовому ладі відділ відступив у ліс. Рішучий бій повстанців так червоних переляками, що ті панічно втекли за Случ і говорили „більше до Богуш не підемо".

Не зважаючи на певну суперечність у другому комунікаті (обидві сторони після бою відступили), Медведєв цілком потверджує обидва повідомлення в своїй книзі. Медведєв пише, що він послав майора Фролова з 65 червоноармійцями в розвідку в околицю Луцька, щоб перевірити можливості створити там партизанську базу, але цей відділ, натрапивши на сильний спротив „українських націоналістів" біля села Богуші над р. Случ, повернувся назад. У книзі Медведєва досить докладно описується бої з українськими повстанцями біля с. Богуші (ст. 144).

Звичайно, після підступного нападу Кузнєцова на „бульбівців" у с. Хотин, 1 травня 1943 року, Медведєву нічого вже не було шукати на території УПА от. Бульби. У травні він рушив на захід, в околиці м. Рівного. У травні 1943 року німці провели великими силами акцію на Цуманські ліси. У цих боях УПА мала важкі втрати. У бою з німецькою засідкою під Чернишем (півн. Луччина), дня 13 травня 1943 року, загинули геройською смертю військовий референт Крайового Проводу ОУН на ПЗУЗ, поручник Василь Івахів (Сонар) і з ним ще 9 повстанців, між ними пор. Юліян Ковальський та хорунжий Семен Снятецький (Сійко). Прогнавши УПА з Цуманських лісів на північ та на північний-захід, німці створили в цих лісах місце для загону Медведєва. Там він справді й осів і звідтіль почав розбудовувати свою розвідчу сітку в Рівенщині та північній Луччині. До цієї сітки Медведєв почав вербувати головно поляків, фольксдойчів та совєтських залишенців. Справи ці докладно представлено в його книзі.

Розвідча сітка Медведєва була зорганізована також у м. Рівному. До неї вислав Медведєв з Цуманських лісів Ніколая Івановіча Кузнєцова. Це був один із найбільш одчайдушних членів загону Медведєва. Родом з Уральщини, Кузнєцов довго працював перед війною серед німців Надволжжя і дуже добре вивчив німецьку мову, якою говорив вільно, з досконалим акцентом. Переодягнений в німецький старшинський мундир, з німецькими відзначеннями на грудях і з документами німецького оберляйтенанта Вільгельма Пуха родом з Кеніґсберґу в кишені, Кузнєцов з'явився в Рівному і почав успішно вдавати пруського юнкера, який прибув з фронту на відпустку до своєї „нареченої" — „німкені" Валентини Довгер. Серед німецького товариства столиці Райхскомісаріяту, Кузнєцов-Пух скоро знайшов знайомства й здобув симпатії, які завели його до самого Райхскомісара Еріха Коха. Кох прийняв його на авдієнції, яку докладно описує Медведєв у своїй книзі (ст. 207). Звичайно, большевицькому партизанові та „патріотові" Кузнєцову і не снилося вбивати Еріха Коха — ката й вішателя українського народу, бо цей надто потрібний був Сталінові зі своєю тупою й звірячою політикою в окупованій Україні. Отже Кузнєцов залишив цього гітлерівського держиморду і, вдаючи перед ним „земляка" з Кеніґсберґу, що тільки-но приїхав зі Східнього фронту, просив Коха примістити свою „наречену" в особистому секретаріяті райхскомісара. Кох погодився, і таким чином член „розвідчо-диверсійної" банди Медведєва — розвідчиця Валентина Довгер опинилася в найближчому оточенні всемогутнього райхскомісара.

Залишаючи Еріха Коха жити й „працювати" для Сталіна, большевицький партизан Кузнєцов почав організувати, при допомозі рівенської сітки, атентати на інших високопоставлених осіб. І справді, йому вдалося вбити по черзі кількох німецьких військових і адміністраційних достойників. При нагоді вбивства одного з перших, радника фінансів д-ра Геля (Кузнєцов стріляв у нього, думаючи, що це — заступник райхскомісара — Пауль Дарґель), Кузнєцову вдалося підкинути в портфелі документи члена ОУН і підроблений наказ ОУН про розпочаття атентатної акції (ст. 293). З інших джерел знаємо, що документи члена ОУН були „правдиві". За кільканадцять днів перед атентатом учасники банди Медведєва зловили одного члена ОУН, в якого відібрали документи, а його самого зліквідували. Наказ ОУН про початок атентатної акції у загоні сфальшували, з метою спровокувати німців на відплатну акцію проти українських націоналістів (там же). Цей документ довго ще вважали автентичним і ще в 1944 році на нього покликався радник східнього відділу міністерства пропаґанди — д-р Тгберт у своєму листі до Розенберґа. Ще й сьогодні вважає цей документ автентичним проф. Джан А. Армстронґ — автор книги п. з. „Український Націоналізм, 1939-1945" (див. ст. 156 цієї книги).

О. Гай-Головко

ОДЧАЙДУШНІ

(5)

Якось під час нічної зміни несподівано з'явилася тітка Людмила. Я дуже здивувалася.

— Чого ви тут? — спитала я, знаючи, що вона надвечір закінчила роботу й мусіла бути вдома.

— Принесла тобі новину.

— Від Валер'яна?

— Ні. До нас заходив Зубенко... — Вона опустила очі й зупинилась. — Хоче тебе бачити. Завтра о восьмій годині ранку в шпитальному скверикові.

Від надмірного схвилювання в мене зашуміло в голові.

— І більш нічого? — спитала я.

— Нічого, Любцю.

Після жахливої ночі я нарешті опинилася у скверикові. У ньому було порожньо. З тяжким подихом сіла на ослоні.

Десь за пів години з'явився Зубенко. У морській військовій уніформі, з великим револьвером при боці. Попросив вибачити йому за спізнення.

— Я мало не збожеволіла, чекаючи на вас. Що з Валер'яном?

— Поки нічого, — він ухилявся від прямої відповіді.

— Слухайте, земляче, — сказала я. — У нас більше злого, ніж доброго. Я знаю це не гірш за вас. Тому кажіть правду.

Він підпалив цигарку, глибоко затягнувся і шпурнув її додолу.

— Цими днями Енкаведе заарештувало підозрілих балтійських офіцерів-українців.

Я відчула, як у мене все розпружується, м'якне й неначе осувається.

— І Валер'яна?

Зубенко хитнув головою.

Хвилину ми сиділи мовчки.

— Де він тепер?

— На Літейному. Вже два дні. Сьогодні о десятій годині вечора будуть розстрілювати на вулиці Чайковського чергову групу.

— Але не Валер'яна?!

У Зубенка задрижали губи, і він схилив голову.

— Це не правда! — скрикнула я.

— Тихше, бо нас можуть почути.

Я затулила долонею рота, дивлячись благально на Зубенка.

— Заспокоїлися? — спитав він ледве чутно.

Я мовчала.

Енкаведисти мають багато роботи. Тому вони мобілізували собі на допомогу нас — студентів морської школи.

— Ви будете його розстрілювати?

— Так. З-поміж шістьох смертників я виберу його.

— Ви стрілятимете мимо!

Мені здавалося, що ось-ось зсунуся з ослона.

— У нього, — сказав Зубенко. — Я мушу його поранити, бо інакше загинемо обидва.

— Я розумію.

Зубенко якусь мить човгав черевиком по землі.

— Коли ми відійдемо, — сказав він пошепки, — беріть Валер'яна до лікарні.

Затуливши долонею обличчя, я сумно похитувала головою.

— Де саме відбуватиметься розстріл? — нарешті спитала я.

— На розі Літейного проспекту й вулиці Чайковського, де впала німецька бомба.

— Боже, Боже! — промовила я і з важким зусиллям підвелася з ослона.

Я поволі попрямувала. Нараз зірвалася і скажено побігла. Ускочивши до лікарні, стала в кутку, щоб трохи охолонути. Потім викликала тітку Людмилу. Вислухавши мене, вона стала жовта, як свічка. Раптом її згаслі очі спалахнули.

— Ходім до головного лікаря! — сказала вона з несамовитою рішучістю.

— Він не візьме Валер'яна, — заперечила я.

— Візьме!

Головного лікаря Дерев'янка в кабінеті не було. Тітка Людмила сказала мені зачекати, а сама метнулася по нього. За кілька хвилин привела його.

Це був дідусь з білою головою. Невисокий, рухливий, хоч із очей виглядала страшна втома. Він підморгнув до мене й сердито пробурмотів:

— А ти чого тут вовтузишся? Додому! На відпочинок!

— О, докторе! — жалісно сказала тітка. — Вона...

— Захворіла? Я й так маю багато хворих.

— Ні, докторе. Це набагато жахливіше.

І вона, обливаючись слізьми, усе розповіла про Валер'яна.

— Рятуйте його! Ради Бога.

Дерев'янко зіщулився, неначе хотів захиститися від неминучого удару. Я не стримала своїх нервів і кинулася йому в ноги.

— Докторе! — залементувала я. — Візьміть його до лікарні, бо інакше я не витримаю.

Він підвів мене і хвилину стояв з насупленими бровами. Потім нараз немов би прокинувся.

— Приводьте, — нарешті він обізвався. — Але під іншим прізвищем. А тепер ідіть додому. Обидві.

— Докторе! — прошепотіла я, умліваючи від радости.

— Ідіть, чи я мушу покликати санітарів?

Він люб'язно всміхнувся й показав рукою на двері.

Коли місто вкрили перші сутінки, ми вже стояли в руїнах, недалеко від виритої німецькою бомбою ями. Навколо панувала тяжка порожнеча. Розстріли цивільних і військових, що відбувалися щоночі під вікнами, викликали серед людей смертельний жах. Тому ніде не чулося ні голосу, ні шороху. Цю зловіщу тишу лише час від часу порушували далекі гарматні постріли та кулеметна й рушнична тріскотня в місті. Хвилини чекання тяглися поволі. Уже минула десята, як я раптом почула глухий тупіт.

— Тьотю! — прошепотіла я холонучи.

— Спокійно... спокійно, Любцю, — сказала вона, стиснувши мене за руку.

Я міцно прикусила вуста й відчула солоний присмак крови. „Гуп-гуп-гуп!" — летіло з бруку й неначе молотом било по голові. І раптом: „Стій!" Над ямою забовваніло кілька постатей. За пару кроків від них — жива стіна.

— По ворогах народу! — скрикнув командир підрозділу.

Чах — чах! І раптом.

— Хай живе Україна! — залунало потужно над ямою. — „Плі!" — змішалося з одчайдушними голосами.

Гримнули постріли.

Тітка Людмила здригнула від болю. У цей час командир підрозділу обмацував електричним ліхтарем побитих. Він брудно вилаявся й вистрілив з револьвера.

— Хто стріляв третього зліва? — спитав він суворо.

Тиша.

— Це ти, Бабаєв? — Ах ти ж контрреволюційна собако! — вигукнув він і вистрілив у нього. — Відтягніть його до ями!

Жива стіна розвалилась і за хвилину зімкнулася знову. Залунала команда, і „гуп-гуп-гуп!" — підрозділ попрямував до тюрми.

Незабаром кроки вщухли. Ми кинулися до ями, у якій стогнали й харчали недобиті.

— Валер'яне! — стиха гукнула я.

Він відізвався глибоким стогоном. Я вскочила в яму і схопила його за руку.

— Тьотю! Він умирає!

Тітка Людмила вскочила до мене, і ми взялися його підводити. Але він неначе був прикутий до землі. Ми стояли в розпачі. У ці тяжкі хвилини між нами з'явився Зубенко. Він відсунув нас і похапливо почав розмотувати на Валер'яновій руці дріт.

— Вони зв'язані по три за руки! — пробурмотів він гнівно.

Степан Куропась

ФАРМЕРИ І ФАРМЕРСЬКА ПОЛІТИКА

(З мандрівок по Висконсіні).

(Закінчення)

В Нілсвіл зустрінули ще інж. Юрка Дачишина з родиною на вакаціях, а що він добрий фотограф і мав фільмовий апарат, взяли його до Люблина і Торпу, в район старих наших імігрантів-фармерів. Побули в п. Троця, предсідника 376 відділу У. Н. Союзу, і виїхали через Меріл до Антіґо в район молочарської кооперації. По дорозі застрягли в індіянській резервації Меноміні. Бачили гарні озера, ріки і потоки, повні риби, та байдужих індіян, що самі риб не ловлять, а іншим невільно. Резервація має модерний тартак, а біля нього річний залив, в якому бовтаються тисячі довжезних дерев-круглянів, що чекають на пилу. Вся поверхня води вкрита круглянками, що їх вода тут принесе з місця зрубу. З Антіґо виїхали до центру кооперації Шено (Шавано). Це дуже гарне, чистеньке місто, з індіянською назвою, над озером тогож імени. Там з допомогою п. Піля, касира кооперативи „Беджер Брідерс Асосіейшен"), оглянули ми найбільшу на світі стацію штучного запліднення корів. Пан Піль це особистий приятель п. Пуцила і співробітник в часі його державної праці.

Кооператива об'єднує 24,873 членів з уділами по 10 дол. Ціллю кооперативи є поліпшити молочність корів при помочі расових бугаїв і штучного запліднення. Засновано її в 1940 році за участю 171 члена, що вплатили по 10 дол.. Кооператива оперує тепер в 29 повітах стейту, а її балянс з кінцем 54 року виносить 912 тисяч долярів. Чистий дохід розділюється на членські уділи, себто членам не виплачується дивіденди, лише дається додаткові уділи. Цифрово так представляється справа зі штучним заплідненням. На 23 мільйони молочних корів Америки в 1954 р., 5 міль. було штучно запліднених, з того 974,-000 в стейті Висконсін. Оглядали ми бугаїв раси Джерсі, Ґірнсі, Голштин і Швайцарської. Деякі вартости 50,000 дол. Колись пересічний фармер держав бугая, який вистачав для його череди. Фармер не мав змоги слідити за здоров'ям, родоводом і плодючістю бугая, мусів його годувати і доглядати.

Тепер член кооперативи, без огляду на віддаль, телефонічно замовляє для своїх корів насіння і за 5 дол. зголошується до нього за 2—3 години, залежно від віддалення, експерт, який вприскує сім'я апаратом і запліднює корову. Котрий фармер — казав п. Піль — міг би позволити собі держати бугая вартости 50 тисяч дол.? Котрий міг би держати ветеринарного лікаря? Бугаї, яких ми бачили, переходять щомісячну інспекцію здоров'я. Ветеринарі беруть проби крови і висилають до ляборaторії для перевірки. Насіння є в замороженому стані, все свіже на 87% видайне.

На мій запит, чи таке змагання з природою не шкодить бугаєві і корові, п. Піль відповів, що ні. На ту тему дав нам прочитати довшу летючку, як задивляється на справу штучного запліднення бугай, корова і фармер. Летючка з гумором описує, як фармер вже більше не журиться бугаєм, не мусить вставати вночі, і не мусить боятися рогів бугая, лише замовляє його через „парсел-повст". Корова нарікає, що їй забрали „бой-френдів" і вона не знає, хто є батьком її телят, а бугай нарікає, що йому забрали гарем і хоче, щоби завернути давній стан, коли „корови були коровами, а бугаї — бугаями".

Справою штучного запліднення корів заінтересувалася й Европа. Товариство Штучного Запліднення у Фінляндії вислало до Америки свою секретарку, Ґрету фон Коскулл, яка кілька днів перед нами оглядала стацію в Шено, про котру вона, як висловилася, так багато чула. Пані Коскулл розповіла, що Фінляндія має 1,200,000 штук худоби раси фінської (подібної до Джерсу) і раси Айршайр. Від 1948 року фінляндські фармери вживають штучного запліднення. Пересічний вік фінляндської корови є 10 літ! Приїхала пані Ґрета до Шено, щоб довідатися, що робити, бо лише 62% відсотки штучного запліднення дає у Фінляндії результат, коли в Америці ефектовність доходить до 87%.

В Шено є ще кооператива молочарська, яку ми теж оглянули. Вона продукує конденсоване і порошковане молоко. Денно переробляє вона 674,000 ґальонів молока, а її продукти т. зв. „Морнінґ Ґлорі" є знані по цілій Америці. Кооператива називається „Консолідейтет Беджер" і вона була основана в 1930 році, в часі, коли фармери взяли долю в свої руки, бо не мали збуту на молоко. Тепер ця кооператива дає працю майже цілому місточку Шено, а її балянс за 1954 рік перевищає 6 мільйонів дол. Це найбільша молочарня в Америці. Вона має ще філію в місточку Діпір, яку ми теж відвідали. Кооператива відбуває тепер великий ремонт, бо переходить до продукції мороженого (айскріму) і фармерського сира. Управитель цієї великої молочарні, п. Рупл. також приятель п. Пуцила, довідався, що п. Пуцило є тепер секретарем банку „Тризуб" і відразу заявив: Я Вам вишлю там теж 10 тисяч дол. Як свій особистий вклад.

По дорозі з Ді-Пір до Еплтону, бастіону сектора Мек-Карті, відвідали ми ще дві великі фарми, де трок „Морнін Ґлорі" заїздив по молоко. В барні заінстальований збірник на молоко, яке охолоджене до 38°. Шофер вантажної автомашини перевіряє молоко щодо температури, товщу, бактерій і записує все щоденно, на карті, що прибита на стіні. Потім злучує збірник з троком і переливає молоко . Це найновіший спосіб транспорту молока, бо відпадають баньки. На другій фармі ми бачили те саме, але й ще т. зв. „мілкінґ парлор". Цей призначений для доєння покій чи сальон полягає втому, що корови стають „гусаком" як військо, і по одній заходять до „покою", де їх машина видоює. Ми поставили питання, як корови заходять до того „покою", чи їх треба заганяти. Таке саме питання поставив фармерові п. Мацкевич, шеф совєтської рільничої екскурсії в стейті Айова. Відповідь була одна: як вишколюється вояків, так і корів зразу треба вчити марширувати. Опісля привикнуть, і хоч до циваля підуть, то по військовому далі ходять.

По п'ятьох днях мандрівки з Еплтону вздовж велетенського озера Віннебаґо оглянули ми ще кілька фарм і вернулися в гаряче Шикаґо. З Кеділаком не мали ми жадного клопоту, „бестія" варта 5,000 долярів.

Роман Савицький

ТРЕТІЙ РІК ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ІНСТИТУТУ

(Закінчення з попереднього числа).

Очевидно у кожному окремому випадку вислід цієї внутрішньої боротьби є різний, залежно від переваги позитивних, чи неґативних чинників, але у всіх учнів, без вийнятку, ця боротьба відбувається і вона є саме тим, за чим ми шукаємо і що „виробляє" наших учнів. В цьому шк. році У. М. Інститут дав 25 пописів, плюс „Вечір Української Музики" і „Концерт Централі і Відділів" (обидві ці імпрези у Филаделфії), та „Дипломовий Концерт" тенора С. Шиска в Ню Йорку. Отже разом 28 учнівських імпрез, які, в порівнянні з минулими роками, пройшли багато гладше і на кращому рівні, не враховуючи продукцій на дуже високому рівні. Це природно, бо учні частішими виступами звикають до публіки, поволі визбуваються треми і набираються досвіду ,який їм є найбільше потрібний. У піврічних і річних пописах брали участь учні-солісти: студенти кляс фортепіяну, скрипки, сольоспіву, мистецтва слова, камерний і струнний ансамблі в Ню Йорку й інститутські хори у Филаделфії і Честер. Коли мова про імпрези, то треба занотувати ще оригінальну імпрезу відділу в Нюарку (силами учнів) під назвою „Музична Маскарада" і великий, репрезентативний концерт учителів Інституту в Ню Йорку.

Висліди іспитів: На кінцевих іспитах в червні ц. р. призначено на II сем. підготовчого року 12 учнів, на I. н. переведено 56 учнів, на II н. 66 учнів на III н. — 90, на IV н. 67 учнів, на I с. 33, на II с. 18, на III с. 8, на IV с. 3, на I в. 2, на II в. 1 учня. З усіх учнів іспитові комісії признали ноту „визначно" 15 учням, „дуже добре" 222 учням, „добре" 114 учням, а „достатньо" 5 учням.

З проявів життя УМІ назовні, треба підчеркнути постійну готовість нашої преси вміщувати наші матеріяли, дописи про Муз. Інститут п. С. Олесницької, вичерпну студію про УМІ пера п. І. Нагірної, що друкується частинами в жіночому журналі „Наше Життя" й інтерв'ю кореспондентки „Голосу Америки" п. Л. Дражевської, з директором Музичного Інституту, яке було передаване на хвилях „Голосу Америки". Крім цього УМІ переслав Т-ву „Пласт" декілька нових пісень для таборової молоді, яких автором є п. І. Недільський (слова п. Л. Храпливої). Великою допомогою в праці і в контактах з громадянством є для УМІ діяльність Батьківських Комітетів. Особливо корисну діяльність розвинули в цьому році Батьківські Комітети в Ню Йорку, Нюарку, Клівленді і деякі члени Комітету у Филаделфії, за що висловлюю в імені учительського Збору щиру подяку.

Цим разом я хотів би представити фінансові справи УМІ в докладнішому, циферному насвітленні, тим більше, що деякі Громадяни твердять, що оплати в Муз. Інституті за високі, питаються, куди йдуть оплати вписового, адміністраційного і навіть посуджують головних працівників УМІ в робленні на Інституті доброго „бизнесу". Отже нехай говорять цифри самі за себе. Тут подаю сконденсований перекрій бюджетових розрахунків централі і всіх 11 відділів, з грошей, що переходять через книги Інститутів. Гонорарі за лекції головного предмету одержують учителі безпосередньо від учнів і ці гроші через каси Інститутів не переходять.

ПРИХІД

1. Вписове, адміністраційне і свідоцтва	4.493.81
2. Оплати за теор. предм.	3,769.25
3. З пописів	1,835.46
4. Податок учителів і датки	414.80
5. Від Батьк. Комітетів	356.—
	$10,869.32

РОЗХІД

1. Оголошення, друки, програмки	759.99
2. Теоретичні предмети	5,544.50
3. Залі, приміщення, інструм.	1,171.59
4. Знижки для учнів	1,334.—
5. Бібліот. поїздки, пошта, дрібні	552.02
6. Платня 4-х членів дирекції (Місячно $75)	750.—
	$10,732.10

Отже бачимо, що дохід з вписового, адміністраційного, податок від учителів, (учителі вплачують до каси Інституту процент, залежно від скількости учнів), датки від Батьківських Комітетів і малий дохід з пописів (цього року 315 дол.) покривають великий недобір теоретичних предметів (1775.25), знижки для незаможніх учнів (1334 дол.), рекляму, конечні поїздки, кореспонденцію, приміщення і „символічну" платню дирекції Інституту, словом все, що є абсолютно потрібне до функціонування цілого апарату.

На кінець треба зазначити, що коли б УМІ одержував кожного сезону постійну допомогу від наших фінансових установ і приватних спонзорів (на цьому стоять, і то твердо стоять усі американські музичні школи), тоді ми могли б думати і про формальне зачартерування УМІ (без твердих фінансів цього не можна перевести) і про придбання кращих інструментів, про більше стипендій для бідних - талановитих учнів, про побільшення оркестри, про урухомлення кляс оркестрових інструментів, про створення комплету теоретичних предметів, створення кляс камерної музики і т. д. На разі кількасот наших листів в справі спонзорування дали в ефекті тільки один даток (25 дол. жертвували панство С. Яц — Батьки нашої учениці). Отже ясне, що вся наша грошова господарка мусить вміщатися у вузькі рямці дотеперішнього пляновання, які все ж таки, хоч й не дають розгорнути крил на всю ширину, — створюють, як бачимо, здорові основи для праці в користь нашої молоді.

Д-Р ПЕТРО СТЕРЧО — ПРОФЕСОРОМ КАЛЕДЖУ!

Відомий в нашому громадянстві д-р Петро Стерчо частий кореспондент „Свободи", може похвалитися своїми успіхами, які зайвий уже раз доказують, що Америка це край „оф опортуніти", але треба стукати! Стукати і добиватися, бо сидженням на місці і нарікванням долі собі збудувати не можна.

В Европі він добув уже докторат економічних наук в 1949 році. Працював у Централі ЗУАДК-у. В Америці стрінув я його перший раз на конвенції УНСоюзу в Клівленді. Молодий, здоровий хлопець, що може в Америці робити — питає?! Чи недобре було би переїхати мені до Шикаґо? Так, кажу, їдьте на „Вести", праці в нас досить даремної — народної і десь у фабриці можете зачіпитися — на початок. Мови треба Вам!

В Шикаґо тяжко працював! Працював де попало, востаннє в Віртмен Електрік, а для народу у всіх комітетах, ОДВУ і в Лідзі. Щадив гроші, а що на народні справи не жалував гроша, то ощадність була невелика. В 1953 р. рішив щось, з „собою зробити". Переїхав до Савт-Бенд в Індіяна, де хотів, так би мовити, нострифікувати свої студії в університеті Нотр Дем. Заснував там відділ УККА і 499-й відділ УНСоюзу ім. о. Волошина. І вчився — приготовлявся до докторату в ділянці політичних наук. Під час студій мав стипендію від університету й виконував обов'язки дослідного асистента, в ділянці міжнародних взаємовідносин і в останньому році в ділянці східньо-европейських та совєтських студій. В жовтні 1954 року написав дисертаційну працю „Карпатська Україна в міжнародній політиці в рр. 1938-39" та одержав титул доктора.

З початком вересня призначено його в ранзі асистента професора у відділах економічних і політичних наук у Сейнт Винсент Каледжі в Латроб, Па.

Д-р Петро Стерчо може бути добрим прикладом для наших молодих людей, чого можна в Америці — працею і витривалістю добитися!

Степан Куропась.

ЧЛЕНСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ, ЦЕ ВАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ОСОБИСТИЙ ІНТЕРЕС! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Пластовий доріст таборує. — Польові Богослужби в парку „Діброва"

Вперше цього літа наші пластуни таборують на власному ґрунті, що є частиною загально-громадської, новопридбаної оселі „Діброва". Сфінансування великого почину, який має дати українській молоді, зокрема Пластові, постійне і здорове пристановище, вкалькульовано в парцеляцію другого, приозерного берега. Парцеляція є вже в процесі реалізації і нема сумніву, що закінчиться повним успіхом.

Оселя „Діброва" є рівночасно всеґромадським парком і вже тепер чимало наших родин проводить там своє літнє дозвілля, користуючись прекрасним повітрям і водними розвагами (купіль, човни, рибальство), любуючись тінистою гущавиною кущів і дерев. Дехто проводить у нечисленних покищо забудуваннях теж час відпустки, а є й такі, що розставляють шатра і в них ночують під час „вік-ендів".

Пластунський доріст, новаки і юначки, влаштувались дуже добре, хоч тимчасово, в існуючих уже будинках, поки не будуть поставлені бараки в частині, яка призначена для Пласту. Ми відвідали їх і ствердили бадьору поставу і велике вдовілля 29 новаків (провід: ст. пл. Василь Колодчин і бунч. Ігор Іваницький) і 16 юначок (бунч. Євгенія Юрків), яких швидко вже змінить 20 новачок з опікункою п. Іванкою Кучер на чолі, — ось початок літнього пластунського табору. Пані Дарія Бойчук, командантка жіночого табору, цілу свою 2-тижневу відпустку віддала для своїх юначок. Кухарюють мами дітей на зміну.

Починаючи з дня 17 липня ц. р. відбуваються в „Діброві" під голим небом Служби Божі, які з доручення Єпископату відправляє кожної неділі о. Іван Прокопович, парох Дірборну, периферійного містечка в безпосередній близькості з Дітройтом. Хотілось би ширше написати про враження, які викликали в нас (і напевно в усіх приявних) перші Богослужби в чарівному обрамуванні берестів і смерек та голубого неба, при пахощах свіжоскошеної трави і розпеченої сонцем живиці. Але мушу скорочуватись. Проповіді, пристосовані до пластунського життя, цікаві своїм змістом не тільки новакам чи юначкам, що стрункими лавами стоять завжди обабіч престолу, але теж численним дорослим, що в молитовному піднесенні заповнюють лісову полянку. І так гарно на душі робиться, коли ще у спів людей вплітають пташки своє щебетання, наче б то і вони хотіли звеличати відправу в зеленому „храмі".

Українсько-Американська Культурна Фундація отримала чартер

Нещодавно була подана на цьому місці перша вістка про покликання до життя Українсько-Американської Культурної Фундації, якої завданням є дбати про курси української мови, історії, літератури і культури на Вейнс-університеті і тими курсами опікуватись, морально і матеріяльно. Ця Фундація негайно після оформлення особового складу почала діяти, і з намічених курсів заакцептований вже є курс української мови від вересня ц. р. Вестиме його д-р В. Рудий, асистент-професор слов'янських мов і літератур на згаданому університеті.

20 липня ц. р. у відомому ресторані Віктора Ліма відбувся церемоніял вручення проводові Фундації інкорпораційного чартеру. Вручив його мишиґенський стейтовий секретар п. Джеймс М. Гейр господарям зустрічі в особах президента Фундації д-р С. Мамчура, двох віце-президентів: інж. І. Іванчука і д-р Д. Квітковського, екзекутивного секретаря д-ра В. Рудого і скарбника адв. С. Луцького.

В зустрічі, що пройшла в милій товариській атмосфері, взяли участь, крім згаданого п. Гейра і майже повного складу Проводу Фундації, декан Кун, як представник Вейнс-університету, п. Андерсон, один із редакторів „Дітройт Ньюз", делеґати афільйованих організацій (НТШ і УВАН, УКК — Відділи Дітройту і Гемтремку, Українська Федерація Мишиґену, Союз Українок і Ліґа Української Молоді Північної Америки), а далі: дир. Шустакевич з Української Радіової Години в Монт-Клеменс і Понтіяк, д-р Марітчак від українського відділу в англомовній газеті „Ситизен", підписаний — для звіту в „Свободі" і кілька пань, дружин делеґатів.

В найближчих днях будуть розіслані листи до товариств і приватних осіб з проханням підтримати матеріяльно Українсько-Американську Культурну Фундацію в її великому завданні. Треба сподіватись, що ця справа знайде велике зрозуміння серед українського громадянства в Дітройті.

В. Несторович

Ню Йорк, Н. Й.

Концерт учнів та студентів проф. д-ра М. В. Полевського

Маючи у своєму мистецькому портфелі великий досвід і довголітню педагогічну практику та ще й до того музичну натуру, проф. д-р Микола Полевський рік за роком блискуче посуває вперед цілий леґіон нашої закоханої в музику молоді.

Цьогорічний концерт, що відбувся 19-го червня 1955 р. в залі Українського Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, як і завжди мав надзвичайно цікаву програму — від старої клясики (Бах, Гайдн та ін.), до ультрамодерної музики (Бела Барток), — яку почала група здібних маленьких дітей.

Михайло Кляйн (вчиться лише 3 місяці) прегарно заграв дві речі Томпсона та Слов'янський Марш Чайковського; Ричард Карпович, Єва Табачук, Ронні Нью та Мірна Вархал коректно, з справжнім розумінням виконуваних творів, відтворили речі Райнеке, Аарона, Моцарта та ін. Антін Шумило за один рік навчання зумів передати з абсолютно точним ритмом та приємним звуком, Сонатіну Бетховена Соль мажор. Дуже миле враження справило виконання в чотири руки, Мірною та Олександром Вархал, Маршу Вальсу, Колискової та Польки Робінсона.

Олександра Пасічник показала добре володіння інструментом, граючи шість п'єс Гречанінова та другу Сонатіну Бетховена. З ніжним звуком та педалізацією, що створювала майже кольори із звуків, Вальтер Карпович, цілком свобідно та закінчено відіграв „Дику Троянду" Мак Довеля та „Ранок" Едварда Ґріґа. Важкий, з ритмічного боку, Менует Бетховена, Соль мажор, у виконанні Олександри Вархал звучав переконливо та точно, а обмежена та чиста педалізація сприяла загальному враженню. Демонструючи добрі пальці, тонке, суто-музичне фразування та виразність — Єва Нью виконала два твори Бурґмюлера, Вальс та Лист з Альбому Ґріґа та дві речі Бели Бартока.

Наталка Зеленська, Мазуркою Шопена та першою частиною Ре мажорного Концерту Гайдна, відкрила другий відділ. Її гра має вже деякі ознаки артистичности: природні, неештучні, нюанси та чітка, пальцева техніка. Другу та третю частини того ж самого Концерту Йосифа Гайдна заграла, з приємною виразністю та закінченістю. Мая Падох. Завдяки прекрасному, надхненному, повному справжнього музичного темпераменту, акомпаніяментові проф. д-ра Полевського, відсутности оркестри майже не відчувалось.

З черги виступав, з двома Мазурками Шопена Ля та Соль мінор, Джан Вархал. Він має чіткий удар, соковитий тон та добре вишколюваний ритм.

Величезний поступ зробив Генрі Пайкерт, який ще два роки тому грав лише примітивні, легенькі речі. Пісня Індійського Гостя Римського-Корсакова, під його пальцями, дістала цілком закінчений вигляд, а його права рука майстерно провадила двоголосність мелодії та допоміжних акордів. В Менуеті Падеревського відчувався чіткий ритм та небуденна октавна техніка лівої руки.

Закінчила концерт Дарія Заболотська. Патетична Соната Бетховена була виведена темпераментно з належним піднесенням та віртуозністю, а Перший Вальс Фредеріка Шопена — делікатно, чисто та ніжно виконаний, — дістав бурхливі оплески збоку слухачів переповненої залі Літературно-Мистецького Клюбу.

З коротенькими промовами, висловлюючи проф. д-рові Полевському сердечну подяку за успішне та дбайливе навчання, виступали заступник прокуратора стейту Ню Джерзі Джан Вархал та д-р Ярослав Падох.

В. Кіпа

● У Римі невідома особа кинула сфабриковану „домашнім способом" бомбу в дім маршала Бадоліо, що був шефом штабу італійських збройних сил за часів Мусоліні і завоював Етіопію. Бадоліо має тепер 83 роки. Під час атентату його не було вдома. Бомба нікого не поранила.

УКРАЇНСЬКИЙ ОСЕРЕДОК В ПАРАҐВАЮ

Сучасна міжнародна ситуація чим далі тим яскравіше виказує поділ світу на дві частини. Одна стоїть на боці і під проводом СССР (вільно чи невільно), а друга організується проти дальшого поширення комунізму і готується навіть до активної боротьби проти СССР під проводом ЗДА, як головної протибольшевицької потуги.

Така тенденція сучасної міжнародної політичної ситуації вимагає від українського національно - патріотичного суспільства, що перебуває по цей бік „залізної куртини", чим далі все більшої активности та нагадує про необхідність упорядкованости і готовости до сконсолідованих і об'єднаних дій.

В тій інтенції наша еміграція в цілій Америці після другої світової війни вже завершила мережу своєї панамериканської організації. Цей рух консолідації і солідарности очолила Пан-Американська Українська Конференція з осідком свого Секретаріяту в Ню Йорку, у віддалі 15 хвилин від осідку Об'єднаних Держав, яка тепер має навіть акредитованого українського кореспондента з поцейбічної вільної преси.

Членами ПАУКонференції є такі шість крайових центрів українського антибольшевицького життя: Український Конґресовий Комітет З'єдинених Держав Північної Америки, Український Канадійський Комітет, Український Конґресовий Комітет Бразилії, Українська Центральна Репрезентація Арґентини, Союз Українців Венесуелі та Український Осередок Параґваю з осідком в Асунсіоні.

Через Український Осередок (УО) в Асунсіоні українське суспільство в Параґваю вже від 1949 року є пов'язане таким чином з всеамериканською українською установою ПАУК, яка діє в галузі внутрішнього громадського й культурного життя українців та в галузі зовнішнього інформаційно- освідомлюючого співжиття з тими народами, на території яких перебувають українські еміґранти. Від ПАУК Український Осередок в Параґваю діставав провідні інформації, вказівки та різного роду доручення в справах загальноукраїнського значення та багато різноманітної протибольшевицької літератури для поширення між урядовими, громадськими, культурними і політичними чинниками і пресою в Параґваю, а частинно і між нашою еміґрацією. Крім того, Секретаріят ПАУК провадив листування та постачав літературу і безпосередньо на впливові місця в Параґваю з власної ініціятиви або на прохання Українського Осередку.

З свого боку УО подавав на вимогу ПАУК повідомлення про українське життя в Параґваю, про його потреби й труднощі і міг звертатися за допомогою в справах, полагодження яких вимагало б винесення їх на ширший форум.

Український Осередок організовано 12 лютого 1949 року на загальних зборах т-ва „Просвіта" в Енкарнасіоні за участи членів Українського Допомогового Комітету при Параґвайському Червоному Хресті, а в днях 8-9 листопаду 1949 р. його було принято в члени ПАУК. Від того часу на протязі шести років в наслідок об'єктивних місцевих причин і обставин чинність УО дуже ускромнилась, а персональний склад установи за виїздом за кордон майже всіх співробітників зменшилася до краю: лишився тільки голова і два члени.

Але сучасна ситуація в світі зактивізувала потребу оживити чинність та поповнити його особистий склад. Це визнав сам провід УО і до того ж закликав Секретаріят ПАУК. Сталося це 12 червня 1955 року, коли відбулося організаційне засідання цієї центральної української установи в Параґваю, яка тепер уконстатувалась т.ч. в порядку кооптації і по нараді місцевої організованої української громади в Асунсіоні в такому складі: Голова — Ом. Іл. Падуча, Заступники Голови — д-р П. Цареградський, В. Пилипенко, С. Рибак, скарбник — Євг. Цареградська і Секретар — інж. Ант. Кущинський.

Для правного оформлення установи й урядової леґалізації вироблено статут. За статутом установа УО набирає значення не лише ценральної репрезентації українців в цій державі, а і освідомно-інформативної крайової організації у параґвайсько-українських взаєминах та в боротьбі проти комунізму для забезпечення українських поселенців від впливів шкідливих для християнської моралі, національної ідеї і свідомости та льояльности до параґвайських законів.

Для конкретної чинности УО встановлено такі референтури: 1) Організаційних справ і преси, 2) Взаємин з параґвайськими урядами і правні справи, 3) Параґвайсько-українські громадсько-суспільні і харитативні справи і 6) Економічно-господарські і фінансові справи.

На початках своєї відновленої чинности з рамени УО відбуто низку інтервенцій та авдієнцій в різних справах українських поселенців у вищих параґвайських чинників: в міністерствах Внутрішніх справ, Освіти й Культів, Рільництва й Колонізації, в Генеральному Штабі. Розпочато підготовчі кроки для організації українських радіо-висилань та полагоджено низку внутрішньо - організаційних справ і розпочато в цілях взаємної інформації і співпраці листування з центральними крайовими установами.

Ом. Іл. Падучак,
Голова Українського Осередку
Ант. Кущинський,
Секретар

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени Бо належати до У. Н. Союзу значить належати до цього свідомого та ідейного загалу який творить і веде наше громадське життя.

ДІЄВІ ОСОБИ ГОЛОСНОЇ СПРАВИ

Секретар летунських збройних сил Гаролд Е. Толботт, бизнесові зв'язки якого були предметом розгляду в сенатській комісії інвестиґацій, в розмові з сенатором Стюартом Саймінґтоном (ліворуч).

Австрія віддає Відень на центр комуністичної пропаґанди

Відень. — Австрійський уряд погодився на два совєтські домагання, одно грошової й одно політичної натури. Совєтський Військовий Банк у Відні зажадав від Австрії звороту 20,000,0000 долярів, які він інвестував був в ті колишні німецькі підприємства, що їх тепер Австрія дістала на основі державного договору про її суверенність та за які зобов'язалась заплатити Совєтам 150 мільйонів долярів товарами. Домагання совєтського банку було несподіване й суперечило текстові згаданого договору. Тому західні альянти здивовані — як повідомляє преса — чому властиво австрійський уряд з легкої руки погодився заплатити 20 мільйонів долярів, тим паче, що ті гроші напевно підуть на діяльність комуністичної партії в Австрії. Крім цього, австрійський уряд погодився, щоб дві чолові міжнародно - комуністичні організації, т. зв. Світова Рада Миру і Міжнародна Унія Борців Резистенсу мали надалі осідок у Відні. Преса зазначує, що ті організації разом з Світовою Федерацією Професійних Спілок, яка теж уладжує свої з'їзди постійно у Відні, де має своє постійне Бюро, перейняли насправді всі практичні функції від ославленого Комінформу, колишнього Комінтерну, який тільки формально має свій осідок у Букарешті. Західні кола вважають, що згода австрійського уряду на перетворення Відня на центр міжнародної комуністичної пропаґанди є нарушенням принципу невтральности, до якої Австрія зобов'язалась в названому договорі.

Плянують охолоджувати нюйоркські підземки

Ню Йорк, Н. Й. — Дирекція Транспорту в найбільшому місті світу хоче охолоджувати вози підземної залізниці, в яких кожного літа мільйони пасажирів пріють від горячі, бо ті вітрякові прилади, які спричиняють вітер у возах, не дають потрібної охолоди. Голова Транспорту Чарлз Л. Петтерсон повідомив, що вже йдуть пробні праці з охолоджуванням возів і до першого вересня мають провести проби з одним возом. Міська Управа веде переговори в цій справі з трьома фірмами, які продукують холодильні апарати, щоб вони подали свої проєкти в цій справі. Коли б ця проба була успішна, то Ню Йорк був би першим містом в ЗДА, який мав би охолоджувані вози підземної залізниці. Вже в 1953 році ведено проби з охолоджуванням возів на нюйоркських підземках, але тоді не здійснено цього пляну, бо він вимагав надто великих коштів. Директор руху Сідні Г. Вінґгем сказав, щоб пасажири не були надто оптимістичні, бо ця проблема досить скомплікована.

Короткі Вістки

● **Франція** хоче перекинути до Північної Африки ще одну дивізію війська. Вона має тепер в середземноморському обшири 150,000 війська, отже 10 дивізій мирного часу. Франція повинна, згідно з зобов'язанням супроти НАТО, втримувати на европейському континенті 9 повних дивізій, але втримує заледве три. Тому з цього приводу між французьким урядом і головним командуванням НАТО нема повної згоди.

● **Ван Пінґ-над**, це комуно-китайський амбасадор в Польщі, який репрезентуватиме комуністичний Китай у переговорах в ЗДА, що 1 серпня ц. р. починаються в Женеві, з американським амбасадором Джансоном із Праги, репрезентантом Америки. Ванґ говорить трохи по-англійськи і належав до комуністичної місії, яка вела переговори з американцями в 1946 році, коли ці останні хотіли довести до співпраці між китайськими комуністами й націоналістами.

● **Англійські соціялісти**, які лаяли „реакціонера" Черчила, славлять його тепер, як ініціятора конференції „на вершинах", і хочуть зробити йому особливу честь: щоб він, разом із прем'єром Іденом, вітав Булґаніна і Хрущова, коли ці „високі гості" прибудуть весною 1956 р. до Лондону. Таку формальну пропозицію зголосили соціялістичні посли в англійському парляменті.

● **В Бомбаї**, в Індії, засуджено на 6 років в'язниці „рікші", що, підбігши 12 березня ц. р. ... до авта, в якому їхав прем'єр Неру, замахнувся на нього ножем.

● **Французький парлямент** приготовляє прогулянку своїх членів до Совєтів, прийнявши відповідне запрошення від совєтського уряду. Виїде, мабуть, коло 20 членів палати депутатів і невідоме ще число членів вищої палати, Ради Республіки.

ТАРЗАН, ч. 3511. Король джунґлів.

Тарзан тимчасово зрезиґнував із королювання над войовниками з племени дюрю, щоб невгамонно блукати по коханих джунґлях.

Він упивався волею вологого тропічного володіння, і кожний мускул його тіла пульсував життям.

На світанку він почув тасмничий крик горилі болґані, а після чулося ритмічне, немов биття в барабан, дихання масивних грудей, коли манґані кидав виклик новому дневі.

Тарзан відкинув голову і задирливо відповів на виклик болґані. Мовчанка була доказом переваги мавполюдини.